

Magazine on **Low External Input Sustainable Agriculture**
Compilation of selected translated articles into **Kannada**

ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಕುರಿತ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್.
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ

LEIS
INDIA
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ

ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಜೂನ್ 2015, ಸಂಚಿಕೆ 2

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು 'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆಯ್ದು ಲೇಖನಗಳ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ವಿಳಾಸ: ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ
ನಂ.204, 100 ಫ್ಲೀಟ್ ರಿಂಗ್‌ರೋಡ್
ಮೂರನೇ ಫೇಸ್
ಬನಶಂಕರಿ ಎರಡನೇ ಬ್ಲಾಕ್
ಮೂರನೇ ಸ್ಟೇಜ್
ಬೆಂಗಳೂರು 560085
ದೂರವಾಣಿ+91-080-26699512
26699522
ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ +91-080-26699410
ಈ ಮೈಲ್: leisaindia@yahoo.co.in

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು
ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಇಳಿಯ (ILEIA)
ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕವಾಗಿ
ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿ
ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕ : ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್.ಪ್ರಸಾದ್
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕ : ಟಿ.ಎಂ.ರಾಧ
ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು
ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳ ಸಮನ್ವಯ

ಪೂರ್ಣಿಮಾ
ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ
ರುಕ್ಮಿಣಿ ಜಿ.ಬಿ.

ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ
ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ

ಮುದ್ರಣ
ಸ್ಟಾನ್ ಪ್ರಿಂಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುಖಪುಟ ಚಿತ್ರ
ಧಾರವಾಡದ ಬಳಿಯ ತನ್ನ ತರಕಾರಿ
ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕ ಮಹಿಳೆ.

ಚಿತ್ರ ಸೌಜನ್ಯ: ಎ.ಎಂ.ಇ.ಎಫ್

ಲೀಸಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ವಿವಿಧ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕನ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಆಫ್ರಿಕನ್,
ಬ್ರೆಜಿಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ಚೈನೀಸ್ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ಇತರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಹಿಂದಿ, ಒರಿಯಾ, ಮರಾಠಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ತಮಿಳು
ಮತ್ತು ತೆಲುಗು

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ
ರೀತಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು
ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ,
ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿರುವ
ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಲೇಖಕರೇ ಜವಾಬ್ದಾರರು.
ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಮಾಡಿ
ಇತರ ಓದುಗರಿಗೆ ಹಂಚಲು ಸಂಪಾದಕೀಯ
ಮಂಡಳಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ.

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಎ.ಎಂ.ಇ.
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತ.

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ.

ಜೂನ್ 2015ರ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬೀಜಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹವಾಗುಣ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಅಧಾರಿತ ಕಿರು ಹಿಡುವಳಿ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸುಸ್ಥಿರವೂ, ಹವಾಗುಣ ವೈಪರೀತ್ಯ ಸಹಿಷ್ಣುವೂ, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವಂಥದ್ದೂ ಆಗಿದೆ. ಪಾರಿಸರಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಂಬಿಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮಾಲರ್‌ಗಿರಿಯ ಆದಿವಾಸಿ ರೈತರು ಬೀಜಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೆರೆಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ದುರಂತಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲೆಂದು ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿಗೆ ಮತ್ತು ಭತ್ತ-ಮೀನು ಕೃಷಿಗೆ ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ರೈತರು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಕೇವಲ ಕೃಷಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲೋಸುಗವಷ್ಟೇ ಸುಧಾರಿತ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯೂ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಓದಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಲೇಖನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಅಂಚೆ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ leisaindia@yahoo.co.in ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಮೈಲ್ ಮೂಲಕ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ಮಿತ್ರರು ಓದಬೇಕು ಎಂದು ನೀವು ಬಯಸಿದರೆ, ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಂಚೆ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನಮಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಿ. ಅವರಿಗೆ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ನಮಗೆ ಸಂತಸವಾಗುತ್ತದೆ.

- ಸಂಪಾದಕರು

ಲೀಸಾ LEISA

www.leisaindia.org

ಲೀಸಾ (LEISA)ವು ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಯ ಕುರಿತಾಗಿದೆ.ಇದು ಪಾರಿಸರಿಕವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ವರಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ರೈತರಿಗೆ ಇರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಹಿತ ಬಳಕೆಯ - ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಒಳಸುರಿಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಬಳಕೆಯ - ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಮೌಲ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ರೈತರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ.ಲೀಸಾವು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಭಾಗೇದಾರಿ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ದೇಶ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಯಸುತ್ತದೆ. ಲೀಸಾವು ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ; ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

www.amefound.org

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಬೇಸಾಯದ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಕೃಷಿಕರ ಅರಿವನ್ನು ಸಿರಿವಂತಗೊಳಿಸುವ,ಅಭ್ಯುದಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಅರೆ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಪಾರಿಸರಿಕ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸ್ತರು

ಚೀಫ್‌ಮನ್ : ಶ್ರೀ ಚಿರಂಜೀವಿ ಸಿಂಗ್, ಐ.ಎ.ಎಸ್. (ನಿ.)

ಖಜಾಂಚಿ : ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಶಿವರಾಂ

ಸದಸ್ಯರು : ಡಾ.ಆರ್.ದ್ವಾರಕೇನಾಥ್ ಡಾ.ವಿಠಲ ರಾಜನ್, ಡಾ.ಎಂ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ,

ಡಾ.ಎನ್.ಜಿ.ಹೆಗಡೆ, ಡಾ.ಟಿ.ಎಂ. ತ್ಯಾಗರಾಜನ್, ಪ್ರೊ.ವಿ.ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ ಡಾ.ಎ.ರಾಜಣ್ಣ

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು: ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದ್

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ MISEREOR

www.misereor.org

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಟನೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ್ನು ಜರ್ಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಬಿಶಪ್‌ರು ಇಸವಿ 1958ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕಳೆದ 50 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಆಫ್ರಿಕ, ಏಷಿಯಾ, ಹಾಗೂ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ವಚನಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಪರಂಪರೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮಾನವ ಜೀವಿಗೂ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ ಸಹಕಾರ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಬಡವರು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲರಹಿತರು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಬೆಂಬಲ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಚರ್ಚೆ-ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂತೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಪಾಲುದಾರರು ಸಹಾಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ತನ್ನ ಪಾಲುದಾರರೊಡಗೂಡಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಬೀಜಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ

■ ಸಂಜಯ್ ಎಂ ಪಾಟೀಲ್

'ಸಮುದಾಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ'ವಾದ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜವು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಇದೀಗ 'ವಾಣಿಜ್ಯ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ'ವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಜನಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ರೈತರು ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಬೀಜತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

4

ಬಡತನ ರೇಖೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ ಮಹಿಳೆ

■ ಲ್ಯಾಂಡೆಸಾ

ಕೇರಳದ ಕುಡುಂಬಶ್ರೀ (ಕೆಡಿಎಸ್) ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಇಂದಿರಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಪಾರಮ್ (ಐಕೆಪಿ) ಯೋಜನೆಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. UNWOMENನಿಂದ ಯೋಜಿತಗೊಂಡು, ಲ್ಯಾಂಡೆಸಾದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನವೊಂದು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದೆ.

7

ಮರಳಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಿಗೆ

■ ಬಿಸ್ವಮೋಹನ್ ಮೊಹಾಂತಿ

ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ; ಹವಾಗುಣ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ; ಹಾಗೂ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾಲ್ಚನಗಿರಿಯ ಆದಿವಾಸಿ ಕೃಷಿಕರು ಪಾರಿಸರಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬೀಜಗಳ ಮೇಲಿನ ತಮ್ಮ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ; ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನೂ...

12

ಹಸಿರು ಶಕ್ತಿಯೋ ಜೀವಸಂಕುಲದ ಉಳಿವೋ?

■ ಫಾರುಕ್ ರಿಯಾಜ್, ಅನಿತಾ ಸೂದ್, ಸರೋಜ್ ಭಾಯನಾ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪನಾ ಶರ್ಮ

ಬರಡಾಗಿದ್ದ ಕಲ್ಪವಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ, ಕಾಯಕಲ್ಪ ನೀಡಿದ್ದೇನೋ ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ ಹಸಿರು ಶಕ್ತಿಯ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅದೀಗ ಮತ್ತೆ ಶಿಥಿಲವಾಗಿದೆ. ಗಾಳಿ ಗಿರಣಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛ ಶಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ತೆರುತ್ತಿರುವ ಬೆಲೆಯಾದರೂ ಎಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿದೆಯೆ? ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಗಿರಣಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಬೇರೆಯದೇ ಕತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮೆದುರು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತದೆ.

15

ಸಣ್ಣ ಹೊಲಗಳು, ಉನ್ನತ ಮೌಲ್ಯಗಳು

■ ರಂಜನ್ ಕೆ ಪಾಂಡ ಮತ್ತು ಅಜಿತ್ ಕುಮಾರ್ ಪಾಂಡ

ಒಡಿಶಾದ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಭರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತರಕಾರಿ ತೋಟಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಭತ್ತ - ಮೀನು ಸಂಯೋಜಿತ ಕೃಷಿಯ ನೂತನ ವಿಧಾನಗಳು ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ.

18

ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಬೀಜಸಾವರ್ಣಭೌಮತ್ವ

■ ಸಂಜಯ್ ಎಂ ಪಾಟೀಲ್

‘ಸಮುದಾಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ’ವಾದ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜವು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಇದೀಗ ‘ವಾಣಿಜ್ಯ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ’ವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಜನಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ರೈತರು ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಬೀಜತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮುದಾಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಸೋ ಮಿಲೆಟ್ ಬೀಜದ ಉತ್ಪಾದನೆ

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಧಾನೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜವಾಹರ್ ಬ್ಲಾಕ್ ಒಂದು ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶ. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯದ ‘ಹಾಟ್ ಸ್ಪಾಟ್’ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ವಿವಿಧ ತಳಿಯ ಭತ್ತ, ಜೋಳ ಹಾಗೂ ರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬೇಳೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ತಾಣವಾಗಿದೆ.

ಬೈಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಫಾರ್ ರೂರಲ್ ಏರಿಯಾಸ್ (MITTRA) ಜೊತೆಗೂಡಿ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ. ಆರಂಭಿಕ ಹಂತವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಗತಿಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಜೊತೆಗೆ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 5-10 ಸದಸ್ಯರನ್ನು (ರೈತರನ್ನು) ಸೇರಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಂಪನ್ನಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಬೆಳೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ರೈತರ ತಂಡಗಳು ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳಿರುವ (ಇನ್ನಿಟು) ಜರ್ಮ್ ಪ್ಲಾನ್ಟ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಭತ್ತ, ರಾಗಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿವಿಧ ತಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವು. ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿ ಇಳುವರಿ, ಫಸಲಿನ ಪ್ರಮಾಣ, ಜೊಳ್ಳು ಪ್ರಮಾಣ, ಕೀಟ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಕ್ಷಾಮ ನಿರ್ವಹಣೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದವು. ಯುವಕರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ರೈತರು ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 225 ರೈತರು ಈ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಈ ತರಬೇತಿಯು ರೈತರಿಗೆ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ. ಸರಿಸುಮಾರು 360 ರೈತರು ವಿವಿಧ

ರೀತಿಯ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಬೀಜಸಂಸ್ಕರಣೆ, ನರ್ಸರಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಸಿಂಗಲ್ ಸೀಡಿಂಗ್ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ನಾಟಿ ಮಾಡುವಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸತತ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ನಂತರ ಕೆಲವು ರೈತರಿಗೆ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಧಾರಿತ ಮೊಳಕೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾವಯವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕೃಷಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. 2013ರ ಖಾರಿಫ್ ನಲ್ಲಿ 26 ರೈತರು ಭತ್ತ, ಜೋಳ, ರಾಗಿ ಮೊದಲಾದ ಬೆಳೆಗಳ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ಸೀಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು.

ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆ

ರೈತರು ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ, ಯಾವುದೇ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ, ಉತ್ತಮ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶವುಳ್ಳ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳಾದ ಕೋಲ್ವಿ, ಕಸಬಾಯಿ, ಲಾಲ್ಯಾ, ಜುನಾಕೋಲಂ, ರಾಜ್ಕುಡ್ಡ, ಮಸೂರಿ, ದಾಹ್ವಲ್, ಭಾಂಗ್ಯಾ ತಳಿಗಳ ಬೀಜಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಜೋಳದ ಬೆಳೆಗೆ ಕಲ್ವೇರಿ, ಧವಲ್ಲೇರಿ, ಶೀತೋಲಿ, ನಗಾಲಿ, ದಸರ್ಬೇದ್ರಿ ಮುಂತಾದ ತಳಿ ಬೀಜಗಳು ರೈತರ ನಡುವೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ.

ಉತ್ತಮವಾದ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ರೈತರು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭತ್ತದ ಇಳುವರಿಯು 12-15 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್/ಎಕರೆಯಿಂದ 20-25 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್/ ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜೋಳದ ಇಳುವರಿಯು 10-12 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್/ಎಕರೆಯಿಂದ 17-22 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್/ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ರೈತರು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಗಣನೀಯವಾಗಿ

ಆಯ್ದ ನವಣೆ ಬೀಜ ಸಂಗ್ರಹ

ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಭತ್ತದ ವ್ಯವಸಾಯದ ವೆಚ್ಚವು ರೂ. 12400/ಎಕರೆ ಯಿಂದ ರೂ. 7500/ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜೋಳದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವು ರೂ. 7500/ಎಕರೆಯಿಂದ ರೂ. 5300/ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತೇವಾಂಶವನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಮುದಾಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ

ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆ ಸಾಧಿಸಲು ಸಮುದಾಯದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೀಜಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವಿನಿಮಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ, ಬೀಜಗಳ ವಿನಿಮಯದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು 'ಬೀಜಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿ'ಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯ್ತು. ಈ 'ಶಿವರ್ ಫೇರಿ' (ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿ) ಸಮಿತಿಯು ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿದ ನಂತರ ರೈತರಿಗೆ ಬೀಜಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಬೀಜೋತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 11 ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ 3 ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. 250ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಬೀಜದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸೀಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರಿಸುಮಾರು 11 ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ 724 ರೈತರು ನೇರವಾಗಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ, ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಮಟ್ಟದ ಸೀಡ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ 10 ಯುವಕರ ತಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಮುದಾಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ರೈತರಲ್ಲಿ ಬೀಜಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮೇಳ ಮತ್ತು ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ರೈತರನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತಲುಪಿದೆ.

ಕೈತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವೈವಿಧ್ಯ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಜನ ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗವನ್ನು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಗಿಡ-ಮರಗಳನ್ನು, ಔಷಧೀಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೈತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಔಷಧೀಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೈತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುವ ತರಕಾರಿಗಳು ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಂದ ಗೌರವ

2011-12ರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಟೆಕ್ಷನ್ ಆಫ್ ಪ್ಲಾಂಟ್ ವೆರೈಟೀಸ್ ಆಂಡ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ರೈಟ್ಸ್ ಅಧಾರಿಟಿ, ಕೃಷಿ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ- ವತಿಯಿಂದ 'ದ ಸೀಡ್ ಸೇವರ್ ಫಾರ್ಮರ್ ಸಂಸ್ಥೆ'ಗೆ

ಕೋಷ್ಟಕ-1: ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಬಳಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಿಧರೀತಿಯ ತಳಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಗುಣಸ್ವಭಾವ	ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ತಳಿಗಳು
ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ	ಖಾಲಿ ಖುದಾಯಿ, ಖಾಲಿ ಖಡಸಿ, ದುಲಾ-1, ದುಲಾ-2, ಹರಿಭತ್ ಧವಳ್, ದಂಗಿ(ಕೆಂಪು), ದಂಗಿ(ಬಿಳಿ), ಧವಳ್.
ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಗಾಗಿ	ಕೋಪಿ, ಕಸ್ವಾಯಿ, ರಾಗುದ್ಯಾ, ಸುರ್ತಿಕೋಲಮ್, ಲಾಲ್ಯಾ, ಜಾವ್ಯಾ ಚಿಗುಂಡಿ.
ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ	ಬಾಂಗ್ಲಾ, ಕಸ್ವಾಯಿ, ಚಿಮನ್ನಾಲ್, ಸುರ್ತಿಕೋಲಮ್, ರ್ಝಿನಿ, ಕೋಲ್ವಿ, ದಂಗಿ(ಬಿಳಿ), ರಾಗುದ್ಯಾ, ಮಹಾದಿ.
ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳಿಗನು ಗುಣವಾಗಿ	ಮಹದಿ (ದುರ್ಬಲತೆ, ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಗಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಳೆಗಳ ಕೊಡುವಿಕೆಗೆ), ಖಾಲಿ ಖಡಸಿ (ದುರ್ಬಲತೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ) ದಾಂಗಿ (ಕೆಂಪು), ಮಾಲ್ಗುದ್ಯಾ (ಪ್ರಸವದನಂತರದ ದುರ್ಬಲತೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ)
ಮೇವು, ಹುಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನು ಗುಣವಾಗಿ	ಕೋಲ್ವಿ, ರಾಗುದ್ಯಾ, ಪಚೇಕಿ, ವಾಕ್ವೇಲ್ ದಾಂಗಿ, ಕಸ್ವಾಯ್, ರ್ಝಿನಿ, ಬಾಂಗ್ಲಾ, ಮಹಾದಿ.
ಅಂತರ್ಜಲಕ್ಕನು ಗುಣವಾಗಿ	ಕಸ್ವೇಲ್
ಆಹಾರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ	ಬಿರಿಯಾನಿ, ಪಲಾವ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಖಾದ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ (ಬಾಂಗ್ಲಾ, ಕಸ್ವಾಯಿ, ಕೋಲ್ವಿ, ಮಸೂರ, ರಾಜ್ಗುಡ್ಯಾ, ಸುರ್ತಿಕೋಲಮ್), ಅಂಬಲಿ (ಗಂಜಿ)- ದಾಂಗಿ(ಬಿಳಿ), ದಾಂಗಿ (ಕೆಂಪು) ಮಹದಿ, ಹಪ್ಪಳಕ್ಕಾಗಿ- ಧುನ್ಡನ್, ರಾಜ್ಗುಡ್ಯಾ, ಮಾಲ್ಗುಡ್ಯಾ, ನುಚ್ಚಿಗಾಗಿ- ದುಲ-1, ದುಲ-2, ಸಾಗ್ ಭತ್.

ಭರವಸೆಯ ಖಜಗಲು, ಭವಿಷ್ಯದ ಖಜಗಲು

ಶ್ರೀ ಸುನಿಲ್ ಕಮಾಡಿ, ಧಾಣೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜವಾಹರ್ ತಾಲೂಕಿನ, ಕಮಾಡಿಪಾಡ ಹಳ್ಳಿಯ 35 ವರ್ಷದ ಯುವ ರೈತ. ಏಳು ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅವರ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರು ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2008ರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಾವು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ

ಅಶ್ವಿನಿ ತಳಿಯ ಭತ್ತದೊಂದಿಗೆ ಸುನಿಲ್ ಕಮಾಡಿ

ಬಗ್ಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಯಾಯಿತು. 'ಬೈಫ್ - ಎಮ್‌ಐಟಿಆರ್‌ಎ' ದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರದ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಲಿತರು. ಅವರು ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿಗಾಗಿ 'ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ'

ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

2010ರಲ್ಲಿ ಸುನಿಲ್ 'ಬೈಫ್'ನ 'ಕ್ಯಾಪ್ ಜೆಮ್‌ ಫ್ಲಾಸ್' ಕನ್ಸರ್ವೇಷನ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾದರು. ಅವರು ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಸುಮಾರು 21 ವಿವಿಧ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ

ಪರಿಣಿತರಾದರು. ಅವರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಹಣ್ಣು -ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು (ಹಾಗಲಕಾಯಿ, ಸೋರೇಕಾಯಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಬದನೆಕಾಯಿ) ಅವರ ಗೃಹಬಳಕೆಗಾಗಿ ಬೆಳೆದರು. ಅವರ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿತು.

ಸುನಿಲ್ ಅವರು ಬೆಳೆದ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿ ಕಾದಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ತೆನೆಯ ಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನು ಕಂಡರು. ಆ ಗೊಂಚಲುಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಕಾಳುಗಳು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಗಾತ್ರವೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದವು. ಅವರು ಆ ತೆನೆಗಳನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ತೆಗೆದಿರಿಸಿ ನಂತರದ ನಾಲ್ಕು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 2010ರ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ, 2011ರ ಮುಂಗಾರು, 2012ರ ಬೇಸಿಗೆ, 2013ರ ಮುಂಗಾರು ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಬೀಜವನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಸತತ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬೈಫ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಫಸಲು ತೆಗೆದರು.

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ರೈತರು ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಳಿಯ ಭತ್ತದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ, ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ರೋಗಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗದೇ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕೀಟಗಳಿಂದ ಹಾನಿಗೊಳಗಾಗದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯೊಂದಿಗಿದ್ದರು. 2012ರ ಖಾರಿಫ್ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಸುನಿಲ್ 5 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ನಷ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜವನ್ನು 'ಸೀಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್'ಗೆ ಪೂರೈಸಿದರು. ಆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಇತರ ರೈತರಿಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಸುನಿಲ್ 'ಬಿಯಾನಿ ಸರ್ವಧನ ಸಮಿತಿ' (ಬೀಜಸಂರಕ್ಷಣಾ ರೈತರ ಸಂಘ)ಯ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುನಿಲ್ ಅವರ ಈ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ 2011-2012ರ ಪ್ಲಾಂಟ್ ಜೆನೋಮ್ ಸೇವಿಯರ್ ಫಾರ್ಮ್ ರೆಕಾಗ್ನಿಷನ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಗೌರವ ಸಂದಿದೆ. ಸುನಿಲ್ ಈ ತಳಿಗೆ 'ಅಶ್ವಿನಿ' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮಗಳ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ಲಾಂಟ್ ಜೆನೋಮ್ ಸೇವಿಯರ್ ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಮಾವಂಜಿ ಪವಾರ್(ಚೌಕ್ ಗ್ರಾಮ) ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸುನಿಲ್ ಕಮಾಡಿ (ಕಮಾಡಿಪಾಡ ಗ್ರಾಮ) ಇವರಿಗೆ 'ಪ್ಲಾಂಟ್ ಜೆನೋಮ್ ಸೇವಿಯರ್ ಫಾರ್ಮ್ ರೆಕಾಗ್ನಿಷನ್ 2011-12' ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ದಾರಿ

ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಇಳುವರಿ ಗಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳಿವು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಜನಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದು ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು, ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಜಾಲವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಲಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಜಾಲದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉತ್ತಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಧಾನ್ಯಗಳ

ಉತ್ತಮ ದಾಸ್ತಾನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ರೈತ ಸಮುದಾಯವು ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಹಕಾರದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ರೈತರ ವಿವಿಧಬಗೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ 'ಪಿಪಿವಿ ಮತ್ತು ಎಫ್‌ಆರ್' ಕಾಯ್ದೆ ಪ್ರಕಾರ ನೋಂದಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಆಹಾರದಲ್ಲಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

■ Mr. Sanjay M Patil
BAIF Development Research Foundation,
Dr. Manibhai Desai Nagar, N.H. 4, Warje,
Pune- 411058, Maharashtra.
E-mail: sanjaypatil21@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2014

ಬಡತನ ರೇಖೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ ಮಹಿಳೆ

■ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸಾ

ಕೇರಳದ ಕುಡುಂಬತ್ತೀ (ಕೆಡಿಎಸ್) ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಇಂದಿರಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಪಾಠಮ್ (ಐಕೆಪಿ) ಯೋಜನೆಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. UNWOMENನಿಂದ ಯೋಜಿತಗೊಂಡು, ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸಾದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನವೊಂದು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದೆ.

ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪು (ಎಸ್‌ಎಚ್‌ಜಿ) ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೀಯೇತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೇರಳದ ಕುಡುಂಬತ್ತೀ (ಕೆಡಿಎಸ್) ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಇಂದಿರಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಪಥ (ಐಕೆಪಿ) ಜನಪ್ರಿಯ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಂದುಗೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ರೂಪಿಸಲಾದ ಯೋಜನೆಯು ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರ, ಗೃಹಕೈಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ, ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಐಕೆಪಿ ಯೋಜನೆಯ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ವಹಿತ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ (ಸಿಎಂಎಸ್‌ಎ) ಮತ್ತು ಕೆಡಿಎಸ್‌ನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಹಿಳಾ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಇದರ ಫಲಾನುಭವವನ್ನು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸುಧಾರಿತ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಿಳಾ ಕಿಸಾನ್ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ ಪರಿಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 12 ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು 20 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಮಂದಿಗೆ ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟಾಗಿದೆ.

ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಎರಡು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಎರಡು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇವೆರಡೂ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರವೇ ಅನನ್ಯ. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಸಾಗಣೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಿನಿಮಯ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಸನಾಗಿಸಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವದ ಕಾರಣ

ಗೃಹಿಣಿಯರು (ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು) ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಏಜೆಂಟರಾಗಿ ಬದಲಾದರು. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಜನಪ್ರಿಯ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ, ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅದರ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ, ತರಬೇತಿ, ನೂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತಿತರ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಸಿಎಂಎಸ್‌ಎ: ಕುಟುಂಬ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಯೋಜನೆ

ಅತಿ ಇಂಧನ, ಅತಿ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ರಸಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ರಾಸಾಯನಿಕ ಕೀಟನಾಶಕಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ಪಾದನಾ ತಂತ್ರಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಪಾರಿಸರಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸುಸ್ಥಿರವಾದ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದೇ ಸಿಎಂಎಸ್‌ಎನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಉಪಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೇ ಮೂಲ ಚಾಲನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಒಡತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಸಿಎಂಎಸ್‌ಎಯು ಬಹು ಜಾಣತನದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿದೆ.

ಭಾರತದ ಕೃಷಿಕರ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿಕರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಈಕೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪದ್ಮನಾಭ ಮಂಡಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಕೊರಡಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಒಂದು ಎಕರೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯು ಮಳೆನೀರನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಳೆ ನೀರಿನ ಹರಿವು ಆಧರಿಸಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಭತ್ತ, ತರಕಾರಿ, ಕಾಳು, ಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಪಪ್ಪಾಯಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಇಂಥ ಹಲವು ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕುಟುಂಬದ ಬಹುಪಾಲು ಆದಾಯವು ಬಳಕೆಗೆ ಆಹಾರ ಖರೀದಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕ ಕೀಟನಾಶಕ ಮತ್ತು ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮುಂತಾದ ಕೃಷಿ ಒಳಸುರಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಪಡೆದ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಲೆಂದೇ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೆಕರೆ ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಇದ್ದರೂ ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು

ಈ ಮೊದಲು 900 ಮಹಿಳಾ

ತಂಡಗಳು ಮೈಕ್ರೋ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸ್

(ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟ)ದಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆದರೀಗ 2.15

ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳಾ ತಂಡಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಗುತ್ತಿಗೆ

ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ

ಒಟ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಕುರಿತು ಉಂಟಾಗಿರುವ

ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದಾಯದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಆಹಾರದಲ್ಲಾಗಲೀ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಮಾನದಂಡದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ, ಆಕೆಯು ಕಡುಬಡವಿ ಅಲ್ಲವಾದರೂ ಬಡವರಲ್ಲಿ ಬಡವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು, ಜೈವಿಕ ಕೀಟನಾಶಕಗಳು, ಹಸಿಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐಯಂತಹ ಪಾರಿಸರಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕುಟುಂಬದ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ನಿಜಕ್ಕೂ ಸುಧಾರಿಸಿತು; ಅಲ್ಲದೆ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬಗೆಗಳೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದವು.

ಕೃಷಿವೆಚ್ಚವು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ನಾಲ್ಕನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಬಹುಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ತರಕಾರಿ, ಕಾಳು ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣವು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ತಗ್ಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಸುಧಾರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅರ್ಧ ಎಕರೆ ಜಮೀನನ್ನು ಅವರು ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಇನ್ನುಳಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 36 ಚದರ ಅಡಿಗಳ ಏಳು ಸ್ತರದ ತರಕಾರಿ, ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗೆಡ್ಡೆಗಿಣಿಸುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಎನ್‌ಪಿಎಂ (ಕೀಟನಾಶಕೇತರ ನಿರ್ವಹಣೆ) ಅಂಗಡಿಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಅಂಗಡಿಯನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜೀವನೋಪಾಯ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತನ್ನ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಹು ಹಂತದ ತರಕಾರಿ ತೋಟದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರಣ, ಸಾಕಷ್ಟು ಬಗೆಯ ತರಕಾರಿ, ಕಾಳು, ಗೆಡ್ಡೆ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. 36 ಚದರ ಅಡಿ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಏಳು ಘಟ್ಟಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳೆಗಳು ಅಷ್ಟೇನು ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನೆಲದೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳು (ಕ್ಯಾರೆಟ್, ಬೀಟರೂಟ್ ಮತ್ತು ಶುಂಠಿ). ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಇವು ನೆಲದ ತುಂಬಾ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಸೋರೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಸೌತೆಕಾಯಿ. ಮೂರನೇ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಲೆ ತರಕಾರಿಗಳು. ಉದಾ: ವನಸ್ಪತಿ ಪತ್ರಗಳು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಮತ್ತು ಪಾಲಾಕ್ ಮತ್ತು ಅಮರ್ಯಾಂತಸ್ ಗಿಡಗಳು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬದನೆಕಾಯಿ, ಟೊಮೆಟೋ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಐದನೆಯ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೇರಳೆ

ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಆರನೆಯ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಂಗಿ ಮರ, ನುಗ್ಗೆಕಾಯಿ, ಸೀತಾಫಲ ಮತ್ತು ಪೇರಲೆಕಾಯಿ, ಏಳನೆಯ ಹಾಗೂ ಅಂತಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮಾವಿನ ಬೆಳೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಮಾವಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ವಿವಿಧ ತಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಜತೆಗೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆದಾಯದಲ್ಲೂ ಗಣನೀಯ ಏರಿಕೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಹೊಲವನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಇಳುವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೇವಲ 0.25 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಏಳು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅದರಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ನಿವ್ವಳ ಗಳಿಕೆ ನಾಲ್ಕು ಸದಸ್ಯರಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರೀಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವಷ್ಟು ಮಿಗತೆಯನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಅವರು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಇಳುವರಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಮುನ್ನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇಗ ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಋತುಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಪದೇ ಪದೇ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದುದನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇದೀಗ ಆಕೆ ಸೀಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಭತ್ತ, ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣಿನ ಬೀಜಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿಎಂಎಸ್‌ಎ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 36 ಚದರ ಅಡಿ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರೈತರಿಂದ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ತರಕಾರಿ, ಗೆಡ್ಡೆಗಳು, ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿಕಾಯಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಸಿಎಂಎಸ್‌ಎನಿಂದ ಶುರುವಾದ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆ ದಿನಗಳೆದಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಇಕ್ರಿಸಾಟ್‌ನಂಥ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಬೀಜಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಇವುಗಳನ್ನೂ ಈ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬೀಜಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಐದರಿಂದ 18ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಹೀಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಸೀಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸದಸ್ಯರು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಂದು ಷರತ್ತು: ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಬೀಜದಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಶೇಕಡ 50ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ (VOs) ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಮತ್ತು ಅದರಾಚೆಗೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು.

ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ವಿಶೇಷ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅರಿವು ಬೇಕು. ಅದಂದರೆ, ಬೀಜ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜತೆಗೆ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬಗೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅಗತ್ಯವಾದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬೇಗನೇ ಕಲಿತುಕೊಂಡಳು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬೀಜಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಜಾಗವನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟಳು. ತಮ್ಮ ತಂದೆದ ಪರವಾಗಿ ತಾನೇ ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಅವಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಥವಿದೆಯೇ? ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವಿಗ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರಗಳಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಇದು ಹಿಂದಿನ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಜಿಗಿತವೇ ಹೌದು. ಆಕೆಯ ಕುಟುಂಬದ ಆಹಾರದ ಚೀಲವೂ ಸುಧಾರಿಸಿದೆ. ಆಕೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ತರಕಾರಿ, ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಯಶಸ್ವಿನಿಂದಾಗಿ ಆಕೆಯ ವಿಶ್ವಾಸ ವೃದ್ಧಿಸಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಣಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲ ನಿರ್ಣಯಗಳಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಪುರುಷರು ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಬೇಕಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯಲ್ಲಿಗೆ ತಾನು ಸ್ವತಂತ್ರಳು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿದೆ.

ಸಿಎಂಎಸ್‌ಎ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರ ಮನವೊಲಿಸಲು ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೀಗ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರ ಮನ ಒಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮಾರಾಟ, ಖರೀದಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಆಯವ್ಯಯದ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ಆಕೆಯೇಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ವಿಜಯನಗರಂನಲ್ಲಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಆಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಮಾರಿ ಜೈವಿಕ ಕೀಟನಾಶಕ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಮನೆಯ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಆಕೆ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶವೊಂದಿದೆ. ಅದಂದರೆ, ಮಳೆ ನೀರನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಅದನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸೂಕ್ತವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಆದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗೇ ಜೋತು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತೇವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಬಡತನ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟು ಬುತ್ತಿ. ಸಿಎಂಎಸ್‌ಎ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಆಕೆಯ ಕುಟುಂಬ ಬಡತನದ ಸುಳಿಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ.

ಒಟ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆ : ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಬೆಳೆಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಬಗೆ

ಕುಡುಂಬಶ್ರೀ (ಕೆಡಿಎಸ್) ಎನ್ನುವುದು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಂದಾಗಿ ನೆರೆಹೊರೆ ತಂಡಗಳನ್ನು (ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿ) ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಡಿಎಸ್ ಸಹ ಮೂರು ಹಂತದ ಮಹಿಳಾ ತಂಡಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ವಾರ್ಡ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೊಸೈಟಿ (ಎಡಿಎಸ್), ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೊಸೈಟಿ (ಸಿಡಿಎಸ್). ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಚುನಾಯಿತ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಿಡಿಎಸ್-ಎಡಿಎಸ್ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಕಾರ್ಯಭಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ನೀವು ಯಾವುದೇ ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನು 'ನಿಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ. ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 98ರಷ್ಟು ಜನರು 'ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದೇ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ತಿರುವನಂತಪುರದ ಕುಡುಂಬಶ್ರೀ ಅಧಿಕಾರಿ. ಈ ಮೊದಲು 900 ಮಹಿಳಾ ತಂಡಗಳು ಮೈಕ್ರೋ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸ್ (ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟ)ದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆದರೀಗ 2.15 ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳಾ ತಂಡಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಕುರಿತು ಉಂಟಾಗಿರುವ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ರಮಣಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್, ಶೀಬಾ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ್, ಶ್ರೀಜಾ ಧರನ್ ಮತ್ತು ಬಿಂದು ಸತ್ಯನ್ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಗ್ರಾಮಶ್ರೀ ಜಾಯಿಂಟ್ ಲಯಬಿಲಿಟಿ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರು. ತ್ರಿಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಲ್ಲಾಶೆರಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತಂಡವು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿ ತಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕೆಡಿಎಸ್ ರೈತರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮುನ್ನಡಿ ಇಡುವುದಕ್ಕೇ ಮುನ್ನವೇ ಅಂದರೆ 2006ರಲ್ಲೇ ಗುತ್ತಿಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಡಿಎಸ್ ಈ ತಂಡವನ್ನು ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿಯೊಳಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ತಂಡ (ಎಜಿ) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿತ್ತು.

ಈ ತಂಡವು ವ್ಯವಸಾಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶೇಷ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಮಣಿ ಮತ್ತವರ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಭೂರಹಿತ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜಮೀನ್ದಾರರೊಬ್ಬರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮೂವರು ಜಮೀನ್ದಾರರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಒಟ್ಟು ಜಮೀನಿನ ವಿಸ್ತಾರ 13.5 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟಿತ್ತು. 1998ರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂಮಾಲೀಕರು ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಕಾರಣ ಅಧಿಕ ಕೂಲಿ (1998ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕೂಲಿ ಬೆಲೆ 125

ಭೂಮಾಲೀಕರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ನೇಹಿ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡದ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಭತ್ತವನ್ನೇ ಬೆಳೆದರು.

ರೂ.ಗಳು), ಹಾಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯದ ಜಮೀನು ವರ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೇ ಪಾಳು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ರಮಾಮಣಿ ಮತ್ತವರ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. 1998ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕುಡುಂಬಶ್ರೀ ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಈ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಲೀಕರಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದರು. ಮಳೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದಂತೆ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ವಾರ್ಡ್ ಸದಸ್ಯರ ನೆರವಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಸಿಡಿಎಸ್ ಸದಸ್ಯರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಅವರು ಗುತ್ತಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಭೂಮಾಲೀಕರು ತಮ್ಮ 5.5 ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ 12 ಸಾವಿರ ರೂ ಗುತ್ತಿಗೆಯಂತೆ ನೀಡಿದರು. ಇನ್ನುಳಿದ ಎಂಟು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೆಳೆ ಫಸಲಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಎಂಬ ಷರತ್ತನ್ನು ವಿಧಿಸಿದರು. ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಮುಂಗಡ ಹಣವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸವಾಲಿನ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಮುಂಗಡ ಬಾಬನ್ನು ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು. ಇನ್ನುಳಿದ ಹಣವನ್ನು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದ ನಂತರ ಕೊಡಬಹುದಿತ್ತು. ಸರಿ, ಆ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಆಪ್ತರಿಂದ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿ ಇಂದ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಿಡಿಎಸ್‌ನವರೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. MGNREGA ಎಂಬ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಇದರ ನೆರವಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧತೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. MGNREGA ನೆರವಿನಿಂದ ರೈತಾಪಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ನಗದು ದೊರೆಯಿತು. ಆ ಹಣವು ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿ ಉಳಿತಾಯ, ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿ ಸಾಲ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದ ಜಮೀನಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಈ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪರಿಚಯವಿದ್ದರೂ ಸಿಡಿಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಯಾರಾದರೂ ಅವರನ್ನು ನೀವೇಕೆ ತರಬೇತಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದೀರಾ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ಅವರಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ತರವಿಷ್ಟೇ - 'ಸಿಡಿಎಸ್‌ನವರು ನಮಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಲಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ನಮಗೆ ಕೀಟಗಳ ದಾಳಿಯಿಂದ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಸಾಲದ ಬಾಧೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು.

ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿವೆ. ಅವೆಂದರೆ, 1) ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಬೆಳೆ ಬರುವುದು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದವರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಹಣದ ಒತ್ತಡ ಬೀಳುವುದು ಮತ್ತು 2) ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಬೆಳೆ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದರೆ, ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಇದು ಭೂಮಾಲೀಕರ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ರಮಣಿ ಮೇಲಿನ ಎರಡೂ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆಕೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ

ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಳೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಗುತ್ತಿಗೆ ಕರಾರು ಅನಿರ್ಭಾದಿತವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ಭೂಮಾಲೀಕರಿಂದ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ನವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ 1200 ಕೆಜಿ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆ ಮಹಿಳೆಯರು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಅಂದರೆ ಅವರ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ 15,500 ರಿಂದ 16,500 ಕೆಜಿಯಷ್ಟಾಯಿತು. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಈ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಾರಣ ಅವರ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ರೂ. 2,25,000 ದಿಂದ ರೂ. 2,75,000 ದಷ್ಟಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ 40 ಸಾವಿರ ರೂ ಆದಾಯ ಬಂತು. 2009ರಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಾಯಿಂಟ್ ಲಯಬಲಿಟಿ ಗ್ರೂಪ್ (ಜೆಎಲ್‌ಜಿ) ಎಂದು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮವೇ ಬಂತು. ಕೆಡಿಎಸ್‌ನ ನೂತನ ಅಧಿಕೃತ ನೀತಿಯ ಅನ್ವಯ ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯಿತು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಹೀಗೆ ನೋಂದಣಿಯಾಗಬಯಸುವ ಗುಂಪುಗಳು ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. 2011ರಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಎಸ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳು ಕೆಡಿಎಸ್‌ನ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸರಬರಾಜು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಹಕಾರ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಬದಲಾದವು. ಈ ಘಟಕಗಳು ಬತ್ತದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವು ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಕೆಜಿ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ 17 ರೂ. ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಗಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಲೆ ಪ್ರತಿ ಕೆಜಿಗೆ 13 ರೂ. ಗಳಷ್ಟಿತ್ತು.

ರಮಣಿ ಅವರ ಕಥೆ ತುಂಬಾ ಸರಳವಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ನಿಂತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಿಡಿಎಸ್ ಮತ್ತು ಎಡಿಎಸ್ - ಇವೆರಡೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೆಡಿಎಸ್‌ನಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಟ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಭೂಮಾಲೀಕರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ನೇಹಿ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡದ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಭತ್ತವನ್ನೇ ಬೆಳೆದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಎನ್‌ಆರ್‌ಇಜಿಎ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಎಚ್‌ಜಿಯಿಂದ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರಕಿತು. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಸವಾಲನ್ನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿದ ಅವರು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ನಡೆಯಿಂದ ಅವರು ತೋರಿಸಿದ್ದಿಷ್ಟೇ: ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು; ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು.

ಸಪ್ಪೈ ಕಂಪನಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಯಶಸ್ಸು ಬಂತು. ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ

ಈ ಮೊದಲು ಸುಮಾರು 900 ಮಹಿಳಾ ತಂಡಗಳು ಸಣ್ಣ, ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಇದೀಗ 2.15 ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳಾ ತಂಡಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಮೀನನ್ನು ಉಳುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಮೀನನ್ನು ಉಳುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪದ್ಧತಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ.

ಎರವುಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರು ಭೂಮಾಲೀಕರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರು ಆ ಕಾರಣ ಅವರ ಗುತ್ತಿಗೆ ಅವಧಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂತು. ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಜಮೀನನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ ಜಮೀನು ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಂದಿಗೂ ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಧಾರಣ ಪೇಪರ್ ಮೇಲಿನ ಒಪ್ಪಂದಗಳಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಅಂತಹ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಭೂಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿದವರು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಲಾಭ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದರೂ, ಮಹಿಳೆಯರು ಭತ್ತದಂತಹ ಸರಳ ಬೆಳೆಯನ್ನೇ ಬೆಳೆದು ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭ ಗಳಿಸಿದರು ಎಂಬುದಿಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಸಿಡಿಎಸ್ ಮತ್ತು ಎಡಿಎಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರವು ಕೇವಲ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತ; ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಬ್ಸಿಡಿ ನೀಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯೋಜನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಿನಿಮಯದ ಅಂಶ ಮಾತ್ರ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳೇನು? ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ಆದಾಯದ ಮೂಲವು ಹೆಚ್ಚಿತು.

ತಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಲವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಒಂದು ತಂಡವಾಗಿ ಅವರ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯದಲ್ಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು

ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಾನೇ ಅವರು ಅರ್ಧ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಚಿನ್ನಾಭರಣ ಮತ್ತು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಮೇಲೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಆ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಜತೆ ಜತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ, ಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಡಿಎಸ್ ನೆರವಿನಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ಸಾಗುವಳಿ ರೀತಿಯು ಸರಳವಾಗಿದೆ. ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಂತರಬೆಳೆಯಾಗಿ ತರಕಾರಿ, ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸರಳತೆಯಲ್ಲೇ ಇದರ ಯಶಸ್ಸು ಅಡಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮೂಹಿಕ ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್‌ಗಳ ಬೆಂಬಲವೂ ಇತ್ತು.

ಮೂಲ: ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ, ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯ ರೂಪಾಂತರ, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2013, ನವದೆಹಲಿ ಇವರ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಇಂದಿರಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಪಥಮ್ ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ಕುಡುಂಬಶ್ರೀ ಯೋಜನೆಯ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಾರ.

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 2, ಜೂನ್ 2014

www.leisaindia.org

A website for learning and sharing experiences on LEISA practices

Main Features

- Space to share your LEISA experience.
- A source for LEISA practices followed by farmers.
- An archive of LEISA India magazines—English edition and regional editions (Kannada, Tamil, Hindi, Telugu, Oriya, Punjabi and Marathi)
- Photos and videos on LEISA practices.
- Interesting cases of people following LEISA practices.

The screenshot shows the website interface with a navigation menu on the left containing links like Home, About Us, Services, Impact, Subscription, Archives, Videos/Photos, Contact Us, and Contribution. The main content area features a 'Magazines' section with 'English Language' and 'Regional Language' options, a 'Share your LEISA experience' form, and a 'Fact Sheet' section. The footer includes social media links for Facebook and Twitter.

ಹಲವು ಬಗೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಆದಿವಾಸಿ ಮಹಿಳೆ

ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ; ಹವಾಗುಣ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ; ಹಾಗೂ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾಲ್ಕನಗಿರಿಯ ಆದಿವಾಸಿ ಕೃಷಿಕರು ಪಾರಿಸರಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬೀಜಗಳ ಮೇಲಿನ ತಮ್ಮ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ; ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನೂ...

ಮರಳಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಿಗೆ

■ ಬಿಸ್ಪೋಹನ್ ಮೊಹಾಂತಿ

ಒಡಿಸಾದ ಮಾಲ್ಕನಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಲೇಲ್‌ಗುಡ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 78 ಆದಿವಾಸಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಆದರೆ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸರಣದಿಂದಾಗಿ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಬೀಜಗಳ ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವರೂ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದರು. ಆರಂಭಿಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳಿಗೇ ಜೋತುಬೀಳುವಂತಾಯಿತು. ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ರೈತರಿಗೆ ಇಳುವರಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಆದರೆ ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಅವರ ಮಣ್ಣಿಗೆ, ಅವರ ಜೀವಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಒದಗಿಯೇಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಏಕೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವಾ ಚಟುವಟಿಕೆ (ORRISSA) ಸಂಸ್ಥೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಿಸುವ ಏಕೈಕ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು 2007ರಿಂದ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಕುರಿತ

ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸುದೀರ್ಘ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತಾವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಹಾರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕಾದರೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸಾಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಮುದಾಯಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಜೋತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಬೀಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲೇ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಈ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೀಜದ ಪ್ರಮಾಣ ತುಂಬಾ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಕಿರುಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹಲವುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದ ಹಿರಿಯ ರೈತರನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಗುರುತಿಸಿದರು.

ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಬುಜಾ ಪಾದರ್, ಘರಬಾರಿ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ಸಮುದಾಯಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸಿದವು. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಆದಿವಾಸಿ ಕೃಷಿಕ ಗುಂಪುಗಳು ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೀಜನಕಾಶೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದವು. ಇದನ್ನು ಅವುಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಂಘಟನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡವು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಬದಲಿಗೆ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಾಧನವಾಯಿತು.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಿಶ್ರತಳಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿರುವ ಮಲೇಲ್‌ಗುಡದ ರೈತರು ಇದೀಗ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ 78 ಮನೆಗಳು ಮಿಶ್ರತಳಿ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಳುಗಳು, ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಈ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ರೈತರು ವರ್ಷವಿಡೀ ಬೆಳೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಏಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆಯು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುವಂತೆ, ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2014ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 10 ಮನೆಗಳು ಒಂದರಿಂದ ಆರು ಬಗೆಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಏಳು ಕುಟುಂಬಗಳು 7-15 ಬಗೆಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು.

ಈ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ರೈತರು ವರ್ಷವಿಡೀ ಬೆಳೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಏಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆಯು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುವಂತೆ, ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಈ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದವು. ಈ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬರ ನಿರೋಧಕ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದವು. ಇರುವ ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಾಂಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತರಕಾರಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಹಾಕುವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿ ಗಿಡಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆರೋಗ್ಯಕರ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ದ್ರವ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲೇ ಸಕ್ರಿಯಳಾದ ಮಾಂಗುಳಿ ಪಾಂಗಿ ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟವೊಂದರಿಂದಲೇ 2012ರ ಸುಡು ಬೇಸಿಗೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ 4500 ರೂ. ಗಳಿಸಿದಳು. 2014ರಲ್ಲಿ 39 ಕುಟುಂಬಗಳು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬೆಳೆದರು ಮತ್ತು 27 ಕುಟುಂಬಗಳು 4-6 ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬೆಳೆದರು.

ಮಾದರಿ ರೈತರಿಂದ

ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಅರ್ಜುನ್ ದೂರಾ ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಳದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೊದಲಿಗರಾದರು. ಕೇವಲ ಎರಡು ಎಕರೆಯಲ್ಲೇ ಮಿಶ್ರತಳಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬೀಜಗಳನ್ನೇ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿ ಒಂಬತ್ತು ಸದಸ್ಯರಿರುವ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು 'ತರಳ ಸಾರ' (ದನದ ಮೂತ್ರ, ಸಗಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮರದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಾದ ದ್ರವೀಯ ಗೊಬ್ಬರ) ಎಳ್ಳಿನ ಬೆಳೆಗೆ ಬಳಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸೂಕ್ತ ವಿಧಾನಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿತರು. 2012ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಜುನ್ ಸುವಾಸಿತ ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳಿನ ಬೆಳೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಈ ಹಣದಿಂದ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಮುಟ್ಟುಗೋಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆ ಜಮೀನನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಅರ್ಜುನರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಇತರರೂ ಪ್ರೇರಿತರಾದರು. ಮಾಂಗುಳಿ ಪಂಗಿ, ಚಂದ್ರಮ ಖಾರಾ, ದುಖಿಯಾ ಬೇಂಡ, ಜಯಾ ಮಡ್ಕಮಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೂ ಸಹ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ಅರ್ಜುನ್ ದೂರಾನ ಜತೆಗೂಡಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಗ್ರಾಮದ ಇತರರನ್ನೂ ಸಹ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಅರ್ಜುನ್ ದೂರಾರೊಂದಿಗೆ ಈ ರೈತರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ನಂಬಿಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬರುವ ಘನತೆಯನ್ನೂ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಬಿಹಾನ ಮಾ

ಸ್ಥಳೀಯ ಬೀಜಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಕಂಚನ್ ಪೂಜಾರಿಯನ್ನು ಮಲೇಲ್‌ಗುಡದ ರೈತ ಸಮುದಾಯದವರು 'ಬೀಜಗಳ ತಾಯಿ' ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಿದರು. ಕಂಚನ್, ನೆನಗುದಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನ ಬೀಜ ತಳಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಇತರೆ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತಂದರು. ಅವುಗಳ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಾಗಿ ದುಖಿಯಾ ಬೆಂಡ, ಜಯಾ ಮಡ್ಕಮಿ, ಮಾಂಗುಳಿ ಪಾಂಗಿ, ಚಂದ್ರಮ ಖಾರ ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದರು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ರೈತರು ಕಿರುಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಬೇಳೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಅದರ ಫಲಾನುಭವವನ್ನು ಕೆಲ ರೈತಾಪಿ ಕುಟುಂಬದವರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಕೆಲ ಕುಟುಂಬಗಳೂ

**ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಲ್ಕನ್‌ಗಿರಿಯ
ಮಲೇಲ್‌ಗುಡ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಮಟ್ಟ**

	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	
	2010	2014
ಬೆಳೆ		
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 12 ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆಹಾರ	0	11
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 12 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	4	18
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 9 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	15	21
ರಾಗಿ		
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 12 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	8	11
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 9 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	7	13
ಬೇಳೆಗಳು		
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 12 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	0	2
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 9 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	17	28
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 6 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	10	15
ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳು		
ತಾವು ಬೆಳೆದ ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ರೈತಾಪಿ ಕುಟುಂಬಗಳು 10,000 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಗಳಿಸಿದವು.	5	10
ದಿಣ್ಣೆಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರ ಬೆಳೆ (ಸ್ಥಳೀಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ)		
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 12 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	2	4
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 9 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	5	7
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 6 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	3	10
ಘರ್‌ಬಾರಿ (ಹಿತ್ತಲು ಕೈದೋಟ)		
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 12 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	0	4
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 9 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	5	13
ಕುಟುಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ 6 ತಿಂಗಳ ಆಹಾರ	10	28

ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕೃಷಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೂ ನೆರವಾಯಿತು.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತರಿಗೂ ಕಂಚನ್ ಸಂಪರ್ಕ ಬಿಂದುವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಕೆ ರೈತರಿಗೆ ಅವರು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತಹ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಋತುಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ತರಕಾರಿ ನರ್ಸರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬುದೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಂಚನ್ ರೈತರ ನಡುವೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಹಾಗೂ ಋತುಮಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಹ್ಯ ಅವಲಂಬನೆ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶವು ಬೀಜ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಒಳಸುರಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿವೆ. ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಗುಂಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಸೂಕ್ತ ನೆರವು ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಬಡತನದಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಯೆಡೆಗೆ

2009ರಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಹಾರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇದೀಗ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬೇರೆ ಆಹಾರಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸುವಾಸಿತ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೀಮಿಯಂ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಹಣದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಹ್ಯ ಅವಲಂಬನೆ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶವು ಬೀಜ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಒಳಸುರಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿವೆ. ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಗುಂಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಸೂಕ್ತ ನೆರವು ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಈ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಅರ್ಜುನ್ ದೂರಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಖಿಲಾ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಮ ಖಾರಾ ಮೊದಲಾದವರು ರೈತ ನಾಯಕರಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೆಳೆಗಳು ಒಣಭೂಮಿ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲೂ ಹವಾಗುಣ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರೋಧಕತೆ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ಸಾಹಿತರಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು - ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯು ಸುಸ್ಥಿರ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದೆ.

ಮಲೇಲ್‌ಗುಡದಲ್ಲಿರುವ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಬೀಜ ಹಾಗೂ ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕವೇ ಬಡತನದ ರೇಖೆ ದಾಟಿ ಮೇಲೇರುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಘನತೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

■ Biswamohan Mohanty

Organisation for Rural Reconstruction & Integrated Social Service Activities (ORRISSA), 40/570, Laxmi Vihar, Post: Sainik School, Bhubaneswar-751005, Odisha E-mail: orrissabbsr@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 2, ಜೂನ್ 2014

ಹಸಿರು ಶಕ್ತಿಯೋ ಜೀವಸಂಕುಲದ ಉಳಿವೋ?

■ ಫಾರುಕ್ ರಿಯಾಜ್,
ಅನಿತಾ ಸೂದ್,
ಸರೋಜ್ ಭಾಯನಾ
ಮತ್ತು ಅಲ್ಪನಾ ಶರ್ಮ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ರಮಣೀಯ ಪ್ರಕೃತಿ

ಬರಡಾಗಿದ್ದ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ, ಕಾಯಕಲ್ಪ ನೀಡಿದ್ದೇನೋ ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ ಹಸಿರು ಶಕ್ತಿಯ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅದೀಗ ಮತ್ತೆ ತಿಥಿಲವಾಗಿದೆ. ಗಾಳಿ ಗಿರಣಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛ ಶಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ತೆರುತ್ತಿರುವ ಬೆಲೆಯಾದರೂ ಎಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿದೆಯೆ? ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಗಿರಣಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಬೇರೆಯದೇ ಕತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮೆದುರು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶವು ಅನಂತಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೊದ್ದಂ ಮಂಡಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು ದಟ್ಟ ಕಾಡನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯದ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 7,500 ಎಕರೆಗಳು. ಉರುಡಾಳ ಕೊಂಡ ಮತ್ತು ತುಮ್ಮಾ ಕೊಂಡ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಾಳೆಮರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ತಾಳೆ ಮರದ ಹಣ್ಣುಗಳ ಮಾರಾಟವೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಕಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೀವನಾಧಾರ.

ದಟ್ಟಕಾಡು ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಮತೋಲನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಕೊಯ್ದು, ಅದರಿಂದ ಪೊರಕೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶ. ಇದು ನೀರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಜೀವಿಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಮುಸ್ತಿಕೋವೆಲಾದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳ ಸರಣಿಯು ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಹಬ್ಬಿದೆ. ಈ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳ ನೀರನ್ನು ರೈತರು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ, ನೀರಾವರಿಗೆ, ಕುಡಿಯಲು ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಖರ್ಜೂರದ ಮರಗಳಿವೆ. ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಣ್ಣ ತೊರೆಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವಾಗಿವೆ.

ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಣ್ಣ ತೊರೆಗಳು ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಜಲ ಮೂಲಗಳಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಹಲವು ವಿನಾಶದಂಚಿನ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವನ್ಯಮೃಗಗಳಿಗೆ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿವೆ.

ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆ

ಕಳೆದ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾಡಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ, ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಜೀವನಾಧಾರ

ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಟಿಂಬಕ್ಟು ಕಲೆಕ್ಟಿವ್ ಎಂಬ ಎನ್‌ಜಿಒ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು 1992ರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ತಿಕೊವೆಲಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮರುಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಸರ ಮರುಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿತು. ಕಂದಾಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಡದ 125 ಎಕರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರದ, ಸುತ್ತಲೂ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕುರಿತು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಒಂದು ವರ್ಷವೇ ಬೇಕಾಯ್ತು. ಆದರೆ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪರಿಣಾಮವು ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಗೋಚರಿಸಿತು. ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಮತ್ತೆ 7 ಗ್ರಾಮಗಳು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದವು. ಇಂದು ಸುಮಾರು 7,500 ಎಕರೆಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಪ್ರದೇಶವು ರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅವನ್ನು ಅರಣ್ಯವಾಗಿ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಭಾಗಿತ್ವದ ವಿಧಾನವು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಾವೇ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕರಿಸಿದವು. ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯೂ ಅರಣ್ಯ ಕಾವಲು ಸಮಿತಿ (ವನ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿ - ವಿಎಸ್‌ಸಿ)ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ವಿಎಸ್‌ಸಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ನಿರೀಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾವಲು ಪಡೆಯವರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬೆಂಕಿಯ ಅವಘಡ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ, ಕಾಡುಗಳ್ಳು ಅಥವಾ ಮರಕಟುಕರು ಒಳನುಗ್ಗಿದರೆ ಅವರು ವಿಎಸ್‌ಸಿ ಗೆ ಸುಳಿವು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಎಸ್‌ಸಿಯು ಆ ಕೂಡಲೇ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿ ಕಾಡಿನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಮರ ಕಡಿಯುವವರಿಗೆ ಭಾರೀ ದಂಡವನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯರಾರೂ ಮರಕಡಿಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಎಸ್‌ಸಿಯಲ್ಲೂ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸರಿಸುಮಾರು 60 ರಿಂದ 75 ಕಿ.ಮೀ.ನಷ್ಟು ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಹಬ್ಬುವಿಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಎಸ್‌ಸಿಯ ಸದಸ್ಯರು, ಕಾವಲು ಪಡೆಯವರು ಹಾಗೂ ಕಲೆಕ್ಟಿವ್‌ನ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು 25 ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ಕುರಿ ಮೇಯಿಸಲು ಬರುವ ಕುರಿಗಾಹಿಗಳು ಬೆಂಕಿ ಹಾಕದಂತೆ ಮನವೊಲಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಎಸ್‌ಸಿಗಳು 2002ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ವಲ್ಲಿ ಟ್ರೀ ಗ್ರೋಯರ್ಸ್ ಕೋ ಆಫರೇಟಿವ್ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಯಿತು. ಅನಂತರ 2008ರಲ್ಲಿ ಎಪಿಎಮ್‌ಎಸಿಎಸ್ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಗೊಂಡಿತು. ಕಲ್ವಲ್ಲಿಯ ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಬರಡಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಸಿರಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭವನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲೆಕ್ಟಿವ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಈ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದಾಗ ಬರಡಾಗಿದ್ದ ನೆಲವು ಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾಗತೊಡಗಿತು. ಅಳಿದುಳಿದ ಮರದ ಬೊಡ್ಡೆಗಳು ಟಿಸಿಲೊಡೆಯತೊಡಗಿದವು. ಹುಲ್ಲುಬೀಜಗಳು ಮೊಳೆತು ಹಸಿರು ನಳನಳಿಸತೊಡಗಿತು. ಒಣಗಿದ ಮರಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ತಲೆಯೆತ್ತಲಾರಂಭಿಸಿ, ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮರಳಿಬಂದವು. ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಿವಿಧ ತಳಿಯ ಹುಲ್ಲುಗಳು ಮರಳಿ ಚಿಗಿತುಕೊಂಡವು. ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಯ್ತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು

ಕೊಳಗಳ ಮರುಪೂರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಅಂತರ್ಜಲಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸಲೂ ಪೂರಕವಾಯ್ತು. ಕಲ್ವಲ್ಲಿಯ ಮುಳ್ಳುಕಾಡುಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಕಾರ್ಯವು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಕಲ್ವಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯವು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಜೈವಿಕ ಮೀಸಲು ಪ್ರದೇಶವು ಚೆನ್ನೈಕೋಶಪಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ರೊಡ್ಡಮ್ ಮಂಡಲಗಳ ಏಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮೇಯುವ ತಾಣ, ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ, ಸೌದೆಯೇತರ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಈ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಾಹಾರಿಗಳಾದ ತೋಳಗಳು ಹಾಗೂ ಚಿರತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವುದು, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕೇವಲ ಸಂರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯವಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅರಣ್ಯವು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಒದಗಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಸರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಕಲ್ವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಗುಡಿ ಎನ್ನುವ ಮಂದಿರವಿದ್ದು, ಅದು ಕಾಡಿನಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಮಂದಿರವು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜನೀಯ. ಮಂದಿರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ ಆ ಮಂದಿರದ ದೇವತೆಯದೇ ಸೊತ್ತು ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ

2011ರಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಗಿರಣಿ ಸ್ಥಾಪನಾ ಯೋಜನೆಯು ಕಲ್ವಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಶಾಂತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನೇ ಎಬ್ಬಿಸಿತು. ಎನ್‌ರಾಕಾನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗಾಳಿಗಿರಣಿ ಕಂಪನಿಯು ಕಲ್ವಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಗಿರಣಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಹಸಿರು ಕಣಿವೆಯನ್ನು ಗಾಳಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿತು. ಕಂಪನಿಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿದವು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರದೇಶದ ಪಾರಿಸರಿಕ ಮತ್ತು ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸಂರಚನೆಗಳು ಧಕ್ಕೆಗೆ ಒಳಗಾದವು.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬೃಹತ್ತಾದ ಗಾಳಿ ಗಿರಣಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯನ್ನು ಸಮತಟ್ಟು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಗಾಳಿಯಂತ್ರದ ಬಿಡಿಭಾಗಗಳ ಸಾಗಣಿಕೆಗಾಗಿ ಅಂಕುಡೊಂಕಿನ ಬೃಹತ್ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯ್ತು. ಈ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲಾಯಿತು, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಉರುಳಿಸಲಾಯಿತು ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ದೂರುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ವಾಹನ ಸಂಚಾರದ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಅಂಕು, ಡೊಂಕಾದ ರಸ್ತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಸಮತೋಲನ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಕುರಿ ಮತ್ತು ದನಗಳ ಮೇವಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು. ಅವು ಸಮತಟ್ಟಾದ ನೆಲವನ್ನೇ ಅರಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತಾಯಿತು. ರಸ್ತೆಯ ಎತ್ತರ ಸುಮಾರು ಏಳು ಮೀಟರ್‌ನಷ್ಟಿದ್ದು, ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹತ್ತುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮೀಪದ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕುರಿಗಳು ಇದೀಗ ಹುಲ್ಲಿಗಾಗಿ, ಮೇವಿಗಾಗಿ ಮೈಲುಗಟ್ಟಲೆ ಸಾಗುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದೊಡಗಿತು.

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ರಸ್ತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಲ್ಲವಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಳಾಯಿತು. ಇರುವ ಹುಲ್ಲು ಒಣಗಿ ಹೋಯಿತು. ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಧೂಳು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ದನ, ಕರುಗಳಿಗೆ, ಕುರಿ, ಮೇಕೆಗಳ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಧೂಳಿನಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯೂ ಹಾಳಾಯಿತು. ವಿಪರೀತವಾದ ಶಬ್ದಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಅನಾನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಗುಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಾನುವಾರುಗಳು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸೇವಿಸಿ ಸಾವಿಗೀಡಾದವು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳು ಗಾಳಿಗಿರಣಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ತಂದುದಾಗಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ವಾಹನಗಳು ಥಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದ ಪರಿಣಾಮ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜಾನುವಾರುಗಳು ದುರ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿವೆ. ಪೂಜನೀಯವಾದ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಾವಿನಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಭಾವನೆಗಳಿಗೂ ಧಕ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳ್ಳ, ಕೊಳ್ಳುಗಳು ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದ್ದು, ನೀರು ಕಲುಷಿತವಾಗಿದೆ. ಜಾನುವಾರುಗಳು ಕೂಡ ಕುಡಿಯಲು ಆಗದಷ್ಟು ದುರ್ನಾತ ಬೀರುತ್ತಿವೆ.

ಕಲ್ಲವಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳ, ಕೊಳ್ಳುಗಳು, ಸಣ್ಣ ತೊರೆಗಳು ಗಾಳಿಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ ನಂತರ ಒಣಗಲು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ವಿದ್ಯುತ್ ಕಂಬಗಳ ನೆಡುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಗ್ರೌಂಡಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಭೂಮಿಯೊಳಗಿನ ತಾಪಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಅಳಲು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳ, ಕೊಳ್ಳುಗಳು ಭೂಕುಸಿತದ ಕಾರಣ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ತಾಳೆ ಮರಗಳ ಮೇಲಾಗಿ, ಅವು ಒಣಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಒಣಗಿದ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದರ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಹಳ್ಳಿಗರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿ, ಅವರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡಿದೆ. ಇದೀಗ ಕಲ್ಲವಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳು, ತೊರೆಗಳು ಬತ್ತಿಯೇಹೋಗಿವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಕಾಡು ಕೂಡ ಅಳಿವಿನ ಅಂಚಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ತಳಮಳ

ಕಲ್ಲವಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಗಿರಣಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳು ಒಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಸಮತೋಲನತೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸ್ಥಳೀಯರ ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಪರಿಸರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಇದೀಗ ಗುಡ್ಡಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಾಳಿಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗಾಳಿಯಂತ್ರಗಳು ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಕಾಡಿನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಟಿಂಬಕ್ಟು ಕಲೆಕ್ಟಿವ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ ನಡೆಸಿದ್ದ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ನೆನಗುದಿಗೆ ಬೀಳುವಂತಾಗಿವೆ.

ಗಾಳಿ ಗಿರಣಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದ ಕಾಡಿನ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಹಸಿರು ಕಣಿವೆಯು ವಿನಾಶದ ಭೀತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಾಡಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳುಗಳು, ತೊರೆಗಳು, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ಜೀವನಾಧಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಸಮೀಪದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ತೊಂದರೆಗೆ ಈಡಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗಿರುವುದರ ಜತೆ ಜತೆಗೇ, ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ

ಟಿಂಬಕ್ಟು ಕಲೆಕ್ಟಿವ್

1990ರ ಆಸುಪಾಸಿನ ಸಮಯ. ಅನಂತಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಬರಡು ಭೂಮಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿ.ಕೆ.ಗಂಗೂಲಿ (ಬಾಬ್ಬು) ಮತ್ತು ಅವರ ತಂಡ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಪರಿಸರ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣ ತೀರಾ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಧಗೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದೇ ದುಸ್ತರವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರು 40 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು ಬರಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದನ್ನು ಹಸಿರಾಗಿಸುವ ಯೋಜನೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರು. ಸಾಕಷ್ಟು ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬರಡು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರಿಟ್ಟ ಹೆಸರು ಟಿಂಬಕ್ಟು. ಅದರರ್ಥ - 'ಭೂಮಿಯ ಕೊನೆಯ ಕ್ಷಿತಿಜ' ಎಂದು. ಟಿಂಬಕ್ಟು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಜತೆಗೂಡಿ ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು 30 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಚೆನ್ನಕೋಟಪಳ್ಳಿ, ರೊದ್ದಂ ಮತ್ತು ರಾಮಗಿರಿ ಮಂಡಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ 100ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗಮನ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ರೈತರು, ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಭೂರಹಿತ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆ ನಂತರ ನೆಲ, ಜಲ, ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಮರಗಳ ನೆಡುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು. ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣರಾದರು.

ಕುರಿಕಾಯುವವರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಕಣಿವೆ ಇದೀಗ ಗೊಂದಲಗಳ ಗೂಡಾಗಿದೆ.

ಗಾಳಿಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಬ್ಲೇಡ್‌ಗಳ ತಿರುಗುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಮೌನ ಕಣಿವೆಯು ಒರಟೊರಟಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಗಾಳಿಗಿರಣಿಯು ಚಾಲೂ ಆಗುವುದು ಮತ್ತು ನಿಂತುಹೋಗುವುದರ ಕಿರಿಕಿರಿ ಸದ್ದು ನಮಗೆ ಒಂದೇ ಸಂದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ: ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ನಾವು ನೋಡುವ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಅಲ್ಲೇ ಉತ್ಪಾದಿತವಾಗುವ ಮೆಗಾವಾಟ್ ವಿದ್ಯುತ್‌ನನ್ನೂ ಪಡೆಯಲಾಗದ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ರಕ್ತ ಮತ್ತು ಬೆವರಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಬೆಲೆ.

■ Farukh Riaz, Anita Sood, Saroj Bhayana and Alpana Sharma
Paryavaran Jagriti Abhiyan Committee
Society for Promotion of Wastelands Development
14 A Vishnu Digamber Marg
New Delhi 110002
E-mail: spwdenvironment2012@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 3, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2014

ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಮೀನು ಕೃಷಿಯ ಏಕೀಕರಣ

■ ರಂಜನ್ ಕೆ ಪಾಂಡ ಮತ್ತು ಅಜಿತ್ ಕುಮಾರ್ ಪಾಂಡ

ಸಣ್ಣ ಹೊಲಗಳು, ಉನ್ನತ ಮೌಲ್ಯಗಳು

ಒಡಿಶಾದ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಭರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತರಕಾರಿ ತೋಟಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಭತ್ತ - ಮೀನು ಸಂಯೋಜಿತ ಕೃಷಿಯ ನೂತನ ವಿಧಾನಗಳು ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ.

ಸಣ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ರೈತರು - ಅವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ವಿಶ್ವದ ಹಸಿವಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ತುತ್ತಾದ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಹಾರ ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೈತರು ಆಹಾರ ಬಳಕೆಯ ದೊಡ್ಡಪಾಲನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತುಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ, ಕಡಿಮೆ ಇಳುವರಿ, ಅಸಹಕಾರಿ ಕೃಷಿನೀತಿಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪದಿಂದ ಆಗುವ ಅನಾಹುತಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯಿಂದ ತಿರುಗೇಟು

ಭೌಗೋಳಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಒಡಿಶಾದ ರೈತರು ಸತತವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಲೇ ಕೃಷಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ನೌಪಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಖಿರಿಯಾರ್ ಬ್ಲಾಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಹೆಲ್ವಾಡ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಎಕರೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಬನಮಾಲಿ ಬೆಹರ ಎಂಬ ರೈತರೊಬ್ಬರು ಇದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯ ಅರ್ಧ ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ದೆಯಲ್ಲೊಂದು ಬಾವಿ ತೋಡಿದ್ದು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ 'ಟೆಂಡಾ' ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನೀರೆತ್ತಿ ಗದ್ದೆಗೆ ಉಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಕುಟುಂಬದ ಅಗತ್ಯ ಪೂರೈಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಫಸಲು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

'ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಸಸಿಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸಲು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳೆ ಕೀಳಲು, ಸಸಿಗಳ ಬೇರಿನ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಬಿಡಿಸುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಬನಮಾಲಿ, 'ನೀವೆಷ್ಟು ಕಾಲ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತೀರೋ ಅಷ್ಟು ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತೀರಿ. ಭೂಮಿ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಹೊಲದ ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಫಸಲಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟನ್ನು ಸಮೀಪದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಕರಿ ಮಾಡಿ ಹಣವನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಮಾತು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಸಂಜುಕ್ತಾ.

ಬನಮಾಲಿಯಂತೆಯೇ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಗದ್ದೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆದು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆ-ಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಈ ಹಳ್ಳಿ ಇಡೀ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಎನ್ ಜಿ ಓ ಸ್ವಯಂಸೇವಕ ಅಶೋಕ್ ಪಟ್ನಾಯಕ್. ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ KARRBYA ಹಾಗೂ VIKASH ಎಂಬ ಎರಡು ಸ್ಥಳೀಯ ಎನ್ ಜಿ ಓಗಳು ಕ್ಷಾಮ ಡಾಮರಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಮೊಡೊಸಿಲ್ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿ ಕೂಡ ಇಂಥದೇ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಲು ಅನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಮಳೆಯನ್ನೇ ನೀರಿನ ಮುಖ್ಯ ಮೂಲವಾಗಿ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅದರ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾದಾಗೆಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗರು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಭಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರಡೆ ಕೆಲಸ ಅರಸಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎರಗುವ ಬರಗಾಲ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ವೈಫಲ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನ ವಲಸೆಹೋಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಎರಡು ಸ್ಥಳೀಯ ಎನ್ ಜಿ ಓಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಚಾಚಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಕರಿಸಿದವು.

ಅದೃಷ್ಟದ ಕೊಳಗಲು

ಬೋದೇನ್ ಬ್ಲಾಕ್ ನ ಕುಸುಮ್ ಕುಂತ ಹಳ್ಳಿಯ ಭತರ್ ಮತ್ತು ಉಜಾಲ್ ಮಜಿಯವರ ಕಥೆ ಆಸಕ್ತಕರವಾಗಿದೆ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ರೈತರು ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ದಿನಗೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಂತದ್ದಾದ ತುಂಡು ಭೂಮಿಯೂ ಇತ್ತು. ಮಳೆನೀರು ಬಳಸಿ ನಡೆಸುವ ಕೃಷಿಯಿಂದ ದಕ್ಕುವ ಫಸಲು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಗತ್ಯ ಪೂರೈಸಲೂ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಲು “ಪಳ್ಳಿಸಭಾ” ದಿಂದ ಅವರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದೇ ತಡ ಅವರ ನಸೀಬು ಬದಲಾಯಿತು. ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, MGNREGS ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕೆರೆ ತೋಡುವ ಕೆಲಸ ದೊರೆಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮೊ ಪೊಖಾರಿ ಯೋಜನಾ (ಕೃಷಿ ಹಳ್ಳಿ ಯೋಜನೆ) ವತಿಯಿಂದ ತಲಾ 20000 ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನ ದೊರೆಯಿತು.

20,000ರೂಗಳಲ್ಲಿ, ಭತರ್ ಮತ್ತು ಉಜಾಲ್ ಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಲಾ 15,000 ಮತ್ತು 14,000 ರೂಗಳು ದೊರೆತವು. ಭತರ್ ತಮ್ಮ 70 ಡೆಸಿಮಲ್ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 4ಡೆಸಿಮಲ್ ಜಾಗ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೊಳ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದರು. ಹೊಲದ ಸುತ್ತಲೂ ಬೇಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದರು. ಅವರು 45 ಡೆಸಿಮಲ್ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನೂ, 10 ಡೆಸಿಮಲ್ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಟೊಮೆಟೋವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಕೊಳದ ಸಮೀಪ ಬೆಂಡೇಕಾಯಿ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಮತ್ತಿತರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನೂ ಬೆಳೆದರು. ‘ನಾವು ವರ್ಷವಿಡೀ ತರಕಾರಿ ಬಳಸಿದೆವು ಮತ್ತು ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡಿ ಈ ವರ್ಷ 15,000ರೂಗಳಷ್ಟು ಆದಾಯ ಗಳಿಸಿದೆವು. ಸದ್ಯ ಇನ್ನೀಗ ನಾವು ದೂರದ ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ವಲಸೆಹೋಗುವ ಪ್ರಮೇಯವಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಭತರ್ ಹೇಳುವಾಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಉಜಲ್ ಕೂಡಾ ತಮ್ಮ 50 ಡೆಸಿಮಲ್ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯಲು ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈ ವರ್ಷ 14,000 ರೂ ಆದಾಯ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಬ್ಬರು ರೈತರು ಕೆರೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರನ್ನೇ ಕೂಲಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ MGNREGS ನಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಕೂಲಿಯ ಹಣ ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೇ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಹಳ್ಳಿಯ ಇತರೆ 8 ಸಣ್ಣರೈತರು ಕೂಡ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈಗ ಈ ಗ್ರಾಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಶೋಕ್ ಪಟ್ನಾಯಕ್ ಹೇಳುವಂತೆ, ಹಿತ್ತಲು ಕೃಷಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರ ಹಳೆಯ ರೂಢಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲೂ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಮನೆಮಂದಿಗೆಲ್ಲ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರದ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಈ ರೂಢಿ ಅಳಿಯುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಈಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಎನ್ ಜಿ ಓ ಗಳ ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 20-30ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ. ಬಹುತೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಕರಿ ಮಾಡಿ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಆದಾಯವನ್ನೂ ಗಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ತನ್ನ ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಸಮಾಲಿ

ಕೊಯ್ಯಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಬದನೆ

ಭತ್ತ ಹಾಗೂ ಮೀನು ಸಂಯೋಜಿತ ಕೃಷಿ

ಕೇಂದ್ರಪಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ರಾಜನಗರ್ ಬ್ಲಾಕ್‌ನ ಪದ್ಮನವಪಟ್ಟಣ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪದೇಪದೇ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಭತ್ತದ ಕೃಷಿ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಒಕ್ಕೂಟ ಹಾಗೂ ಕನ್ಸರ್ನ್ ವರ್ಲ್ಡ್ ವೈಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಆರ್ ಸಿ ಡಿ ಸಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳೀಯ ಎನ್ ಜಿ ಓ ‘ಪರಿವರ್ತನೆ’ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಂಚನ್ ಸಮಾಲ್ ರಂತಹ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಭತ್ತದ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಕಂಚನ್ ರವರಿಗೆ 2,000 ಮೀನುಗಳು, ಅದರ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಬೀಜ ಮತ್ತು ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಜೂನ್ 2013ರಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ 50 ಡೆಸಿಮಲ್ ನಷ್ಟು ಜಾಗವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿತ ಕೃಷಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಮೀನುಸಾಕಣೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆಯೂ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರು ಹೊರಹೋಗಲು ಹಾಗೂ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಹೊಲದ ದಂಡೆಗಳನ್ನು ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗೆ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗೆ ಮೀನುಗಳ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಸಲಾಯಿತು.

ಕಂಚನ್ ಈಗ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಈ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಪ್ರತಿಶತ

ತನ್ನ ತರಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಂಚನ್.

200ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಗಳಿಸುವ ಹೆಮ್ಮೆಯ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯಾದರು. 'ನಾನು ಈ ಹಿಂದೆ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯಿಂದ 5,000 ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಈ ವರ್ಷ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ 8,000, ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟದಿಂದ 3,000 ರೂ (ಭತ್ತದ ಆದಾಯ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಆದಾಯ ಗಳಿಸಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಕೊಡುವ ಕಂಚನ್, 'ನೀವೇ ನೋಡುತ್ತೀರಲ್ಲ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ!' ಎಂದು ಬೀಗುತ್ತಾರೆ. 'ಕಂಚನ್ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಸೈಕಲ್ ಖರೀದಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವರು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಎನ್ ಜಿ ಓ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಜನೇಜಯ. 'ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅನೇಕ ರೈತರು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಪೂರೈಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು.

'ಸೈಕ್ಲೋನ್ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಗೀಡಾಗಿರುವ ಕರಾವಳಿಯ ಜಗತ್ ಸಿಂಗ್ ಪುರ್ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಪಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಈ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಕುಟುಂಬದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಆಹಾರಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಭತ್ತ - ಮೀನು ಸಂಯೋಜಿತ

ಕೃಷಿಯು ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಹವಾಮಾನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಭತ್ತ ಕೃಷಿಯ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಶೇಕಡಾ 23ರಷ್ಟು ಇಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಕೋ-ಆರ್ಡಿನೇಟರ್ (ಕ್ಲೈಮೇಟ್ ಚೇಂಜ್) ಸರೋಜ್ ದಾಶ್.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ರೈತರು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಬಡತನವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಡವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಣ್ಣ ಸೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಮೋಘ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಕೃಷಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

■ **Ranjan K Panda**
BASERA, R/3-A-4, J. M. Colony, Budharaja
Sambalpur 768 004
Odisha, India
E-mail: ranjanpanda@gmail.com

■ **Ajit Kumar Panda**
Co-Conveno
Water Initiatives, Odisha

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2014